

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/oben/katowice/wystawy-w-regionie/wystawy-w-regionie-do-w/190414,Zolnierze-Wykleci-Podziemie-niepodleglosciowe-19441963.html>

04.05.2024, 20:14

Żołnierze Wyklęci. Podziemie niepodległościowe 1944-1963

Wystawa elementarna przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Krakowie. Prezentuje historię zbrojnego podziemia niepodległościowego w Polsce w latach 1944-1963.

Na panelach wystawienniczych przedstawiono genezę działalności konspiracyjnej po II wojnie światowej oraz charakterystykę jej poszczególnych nurtów i organizacji. Następnie omówiono najważniejsze starcia zbrojne oraz zwalczanie podziemia przez władze komunistyczne. Wystawa kończy się planszą opisującą konspirację młodzieżową, w ramach której na przełomie lat 40. i 50. XX w. tysiące młodych ludzi zaczęło organizować grupy niepodległościowe, kontynuując w ten sposób działalność „dorosłej” partyzantki.

Informacje techniczne: wystawa składa się z 15 plansz roll-up formatu 100 x 200 cm do samodzielnego rozłożenia i ustawienia.

ŻOŁNIERZE WYKLĘCI

PODZIEMIE NIEPODLEGŁOŚCIOWE 1944–1963

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

redakcja: dr Wojciech Fracki,
Aleksandra Kasper-Miszulowicz,
dr hab. Filip Musiał
konsultacje: Adam Hefowski,
Kamila Sachanowska
recenzje: dr Daniel Gólik,
dr hab. Piotr Niewiński

Na zdjęciu: V Wileńska Brygada
Armii Krajowej, lipiec 1945 r.
Fot. APN

Panele wystawy

ŻOŁNIERZE WYKLĘCI PODZIEMIE NIEPODLEGŁOŚCIOWE 1944–1963

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

redakcja: dr Włodzisław Gucik,
Michał Kasper, Michał Kasper,
dr hab. Filip Mioduski
korekta: Adam Włodarczyk,
Krzysztof Włodarczyk
montaż: dr Edward Sokoł,
dr hab. Piotr Włodarczyk

Na zdjęciu: W. Włodarczyk, sierpień
Armii Krajowej, lipiec 1945 r.
Fot. J. J. J.

1pn ka 08/3369/2
30473/II

Nie opłakała ich Elektra
nie pogrzebała Antygona
i będą tak przez całą wieczność
w głębokim śniegu wiecznie konać

Zbigniew Herbert

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

ATAK NIEMIEC I ZSRS 1939

Sowoci i Niemcy w Brestliu w 1939 r.
Fot. APN

Placówka cmentarz warszawski w 1939 r.
Fot. APN

W 1939 r. Polska została zaatakowana: 1 września przez III Rzeszę Niemiecką, a 17 przez Związek Sowiecki – najważniejszego wówczas sojusznika Niemiec. Okupanci podzielił między siebie tereny II RP.

Gdy w 1941 r. Hitler wydał rozkaz ataku na Związek Sowiecki, Wielka Brytania otworzyła Sowiecom drzwi do koalicji antyhitlerowskiej. Po początkowych zwycięstwach Niemiec Sowieci przejęli w 1943 r. inicjatywę i powrócili do koncepcji włączenia w skład ZSRS części ziem polskich oraz podporządkowania sobie Europy Środkowo-Wschodniej.

Podczas okupacji konstytucyjne władze polskie działały nadal – na uchodźstwie i w kraju, gdzie utworzone Polskie Państwo Podziemne. W podziemiu powstały wiele organizacji zbrojnych, których większość od 1942 r. była scalana w Armię Krajową – Wojsko Polskie w konspiracji. Jego celem było wyzwolenie, w najbardziej dogodnym momencie, powstała. Później struktura Armii Krajowej. Istniały inne organizacje podziemne. Najbardziej znaczące były: Stronnictwo Narodowe i ruchem ludowym.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

WKROCZENIE SOWIETÓW 1944

W strefie działań wojennych
na terytorium Polski (...) **władza najwyższa
i odpowiedzialność
we wszystkich sprawach
dotyczących prowadzenia
wojny (...) koncentrują się
w ręku wodza naczelnego
wojsk radzieckich**

Art. 1 Porozumienia między ZSRS a PKWN (Polskim Komunistycznym Wyzwolenia Narodowym) podpisanego 20 lipca 1944 r. PKWN został ogłoszony 21 lipca 1944 r. w Moskwie i był marionetkowy, w pełni zależny od ZSRS, organem mającym pełnić funkcję rządu w podległej Polsce. Został później przekształcony w Rząd Tymczasowy. PKWN zatwierdził przebieg granicy zgodnie z tzw. linią Curzona – wzdłuż Bugu, z odcięciem południowych Kresów Wschodnich II RP.

II 1945

IX 1944

IV I

Armia Czerwona przekroczyła przedwojenną granicę Polski 4 stycznia 1944 r., w kolejnych miesiącach zajęła polskie Kresy Wschodnie, które zostały włączone do ZSRS. Na pozostałych ziemiach wprowadzono komunistyczną administrację podporządkowaną Kremlowi. Działaniami tym towarzyszyło likwidowanie legalnych władz polskich i represje wobec żołnierzy polskiego podziemia. Komuniści nie cieszyli się poparciem społeczeństwa – bez sowieckiego wsparcia i terroru nie zdołaliby przejąć władzy w kraju.

Mapa pokazuje kolejne etapy wkraczania Armii Czerwonej na terytorium II Rzeczypospolitej. Wpisanie „wojszników naszych” na ziemiach Polski oznaczało rozpoczęcie przez Armię Krajową operacji „Burza”, mającej zapewnić przejęcie władzy na wyzwolonych terenach przez przedstawicieli rządu RP w Londynie.

Armia Czerwona w Krakowie w 1945 r.
z arch. Rosyjskiej Federacji Historycznej

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Opcje strony